

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai Į 2024-06-26 Nr. S-1923

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui Į 2024-06-10 Nr. S-2024-2523

Susipažinti:

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

Valstybės įmonei Registrų centrui

Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

DĖL SEIMO AUDITO KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLO ĮGYVENDINIMO

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos 2024 m. birželio 26 d. pavedimu Nr. S-1923 „Dėl Seimo Audito komiteto posėdžio protokolo įgyvendinimo“ atsakingoms ministerijoms buvo pavesta išnagrinėti Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacijos (toliau – LBAA) Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui adresuotu 2024 m. gegužės 6 d. raštu Nr. 20240506-1 „Dėl 2024/04/24 LRVN 285 patvirtinto Finansų ministerijos parengto teisės aktų paketo“ (toliau – Raštas) pateiktus pasiūlymus. Finansų ministerija išnagrinėjo pasiūlymus ir pagal finansų ministrui pavestas valdymo sritis teikia siūlymų vertinimų rezultatus.

Dėl pelno nesiekiančių subjektų veiklos ataskaitos (iki 2024 m. liepos 1 d. – veiklos ataskaitos ar metinio pranešimo, toliau – veiklos ataskaita) privalomo skaitmeninimo

Atsakydami dėl LBAA nepritarimo skaitmeninei veiklos ataskaitos formai, pažymime, kad pagal pelno nesiekiančių subjektų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus kaip anksčiau, taip ir 2024 m. liepos 1 d. įsigaliojus Labdaros ir paramos fondų, Viešųjų įstaigų, Asociacijų įstatymų pakeitimams – veiklos ataskaitoje privalomai teikiamos informacijos¹ apimtis nesikeitė.

2022 m. Finansų ministerijai rengiant Finansinių ataskaitų neteikimo ir kokybės problematikos analizės apžvalgą² buvo daug diskutuojama su įvairiomis suinteresuotomis šalimis ir nustatytos tokios veiklos ataskaitų neteikimo ir kokybės problemos:

1) pelno nesiekiantiems subjektams (o ypač – labai mažiems ir mažiems) nėra aišku, kokią informaciją jie turi pateikti veiklos ataskaitoje, ir dažnai veiklos ataskaitoje nepateikiama įstatymais reikalaujama informacija;

2) pelno nesiekiančius subjektus vienijančių organizacijų (NVO³ tarybos, NVO teisės instituto), Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovų nuomone, veiklos ataskaitos laisva forma rengimas ir naudojimas kelia problemų tiek ataskaitų rengėjams (nėra aišku, kokią informaciją teikti), tiek ataskaitų vartotojams (sunku rasti reikiamą informaciją laisvos formos dokumente).

¹ Labdaros ir paramos fondų įstatymo 11 straipsnio 4 dalis, Viešųjų įstaigų įstatymo 22 straipsnio 5 dalis, Asociacijų įstatymo 10 straipsnio 4 dalis

² <https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/FA%20ap%C5%BEvalga.pdf>

³ Nevyriausybinių organizacijų

Informacija apie asmens duomenų tvarkymą skelbiama adresu <https://finmin.lrv.lt/it/asmens-duomeniu-apsauga>

NVO tarybos, NVO teisės instituto, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai pritarė standartizuotos veiklos ataskaitos formos nustatymui.

Sprendžiant nurodytas problemas, nuo 2024 m. liepos 1 d. įsigaliojusiose Viešųjų įstaigų įstatymo 22 straipsnio 10 dalyje, Asociacijų įstatymo 10 straipsnio 7 dalyje ir Labdaros ir paramos fondų įstatymo 11 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad finansų ministras nustato veiklos ataskaitos formą. Vadovaujantis šiomis nuostatomis finansų ministro 2024 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1K-234 „Dėl pelno nesiekiančių juridinių asmenų veiklos ataskaitų formų patvirtinimo“ (toliau – įsakymas) buvo patvirtintos standartizuotos veiklos ataskaitos formos. Šiose formose nurodytas:

- minėtais įstatymais nustatytos informacijos pateikimas (forma) ir
- palikta galimybė pateikti papildomą informaciją, kurią veiklos ataskaitoje pateikti nusprendžia subjekto vadovas ar visuotinis dalininkų susirinkimas. Jei papildoma informacija yra didelės apimties, ji gali būti papildomai pateikta standartizuotoje veiklos ataskaitos formoje įrašant nuorodą, kur ją galima rasti.

Atkreipiame dėmesį, kad LBAA **siūlymą svarbią veiklos ataskaitos informaciją, kuri reikalinga JAR tvarkytojui dėl statistinių duomenų rinkimo, perkelti į privalomą aiškinamojo rašto dalį parengiant tai daliai pavyzdinį šabloną word, excel formate**, iš esmės atitinka minėtu įsakymu patvirtinta veiklos ataskaitos forma, nustatanti struktūruotą veiklos ataskaitos privalomos informacijos pateikimo formą.

Teikiant veiklos ataskaitos informaciją nustatyta / standartizuota forma, mažėja reikalaujamos pagal įstatymus pateikti informacijos nepateikimo rizika (patogu informacijos rengėjams), o veiklos ataskaitų vartotojams patogiau rasti veiklos ataskaitoje pateiktą informaciją (2023 m. gruodžio 18 d. suinteresuotoms institucijoms pristatant įstatymų paketą vykusios diskusijos metu NVO tarybos atstovė dar kartą pabrėžė, kad veiklos ataskaitų informacijos teikimas nustatyta / standartizuota forma yra reikalingas ir daug patogesnis ataskaitų vartotojams).

Atsakydami į LBAA nuogaštavimą, kad **subjektai nuo šiol bus priversti įsigyti technologiškai irankį, gebantį paversti pdf, excel, word duomenis į nustatytą skaitmeninį formatą**, pastebime, kad pelno nesiekiančių subjektų veiklos ataskaitos standartizuotos formos nustatymas automatiškai nereikia skaitmeninio (on-line režimu) veiklos ataskaitos pateikimo JAR tvarkytojui. Kol JAR tvarkytojas nesudarys sąlygų veiklos ataskaitos formų užpildymo interaktyviai (on-line), tol veiklos ataskaitos galės būti teikiamos JAR tvarkytojui tokiu pačiu būdu, kaip iki šiol, tik pagal standartizuotą formą parengtą dokumentą PDF arba ADOC formatu įkeliant į JAR.

Dėl JAR tvarkytojo iniciatyva likviduotų juridinių asmenų turto ir lėšų perdavimo, deklaravimo ir apmokestinimo

Savo rašte LBAA atkreipia dėmesį į tai, kad nėra išspręstas **klausimas dėl JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto juridinio asmens turto nuosavybės**, todėl siūlo parengti teisės aktų pakeitimus siekiant išspręsti JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto juridinio asmens turto nuosavybės klausimą, išmokų deklaravimą ir apmokestinimą.

Pastebime, kad CK 2.70 straipsnio 1 dalyje nustatyti juridinio asmens likvidavimo pagrindai yra šie:

1) juridinis asmuo nepateikė šio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalyje nustatytų dokumentų⁴ per dvylika mėnesių nuo šiame kodekse ar kituose įstatymuose nustatytų šių dokumentų pateikimo JAR terminų pabaigos;

⁴ Įstatymų nustatytais atvejais juridinių asmenų registruoti pateikiamas juridinio asmens metinių finansinių ataskaitų rinkinys (metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys) ir (arba) vadovybės ataskaita (konsoliduotoji vadovybės ataskaita) ir, kai taikytina, deklaracija, nurodyta Lietuvos Respublikos įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatyme, ar veiklos ataskaita arba metinė ataskaita kiekvienais metais per trisdešimt dienų nuo jų patvirtinimo momento, jei įstatymai nenumato kito termino. Tais atvejais, kai finansinių ataskaitų auditas privalomas pagal įstatymus, kartu su audituotu metinių finansinių ataskaitų rinkiniu (metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniu) turi būti pateikta ir auditoriaus išvada. Kai į vadovybės ataskaitą (konsoliduotąją vadovybės ataskaitą)

- 2) nesuformuoti juridinio asmens valdymo organai ir dėl to jie negali priimti sprendimų ilgiau negu šešis mėnesius;
- 3) juridinių asmenų registre ilgiau negu šešis mėnesius nenurodyta juridinio asmens buveinė;
- 4) juridinis asmuo per penkerius metus neatnaujino savo duomenų juridinių asmenų registre ir yra pagrindas manyti, kad šis juridinis asmuo jokios veiklos nevykdo;
- 5) politinė organizacija Politinių organizacijų įstatymo nustatyta tvarka vienerius metus nepateikė savo narių sąrašo;
- 6) akcinės bendrovės ar uždarnosios akcinės bendrovės įstatinis kapitalas yra mažesnis už įstatymuose nustatytą minimalų įstatinio kapitalo dydį;
- 7) teismas priima nutartį atsisakyti iškelti nemokaus juridinio asmens bankroto bylą ir pavesti inicijuoti juridinio asmens likvidavimą juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva ir apie tai praneša juridinių asmenų registro tvarkytojui.

Nesutinkame su 2024 m. liepos 23 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos rašte Nr. (1.16 E) 7R-2374 pateikta nuomone, kad JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto juridinio asmens turtas turėtų būti tvarkomas kaip bešeimininkis ir kad turto nuosavybės klausimas yra sureglamentuotas. Pastebime, kad teisinio aiškumo trūksta ne tik dėl nuosavybės klausimo, kurį kelia LBAA, bet ir dėl kreditorinių įsipareigojimų vykdymo, JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto juridinio asmens darbuotojų, kuriuos kelia kitos institucijos:

- 2024-09-04 Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija raštu Nr. SD-3014 (11.2 Mr-53) išdėstė problemas, kurias nurodė Užimtumo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Užimtumo tarnyba susiduria su atvejais, kai JAR tvarkytojo iniciatyva yra likviduojami ir išregistruojami iš JAR juridiniai asmenys, kuriuose yra dirbančių darbuotojų: tokių juridinių asmenų darbuotojai netenka galimybės nutraukti darbo sutartis, registruotis Užimtumo tarnyboje, gauti nedarbo išmokas;

- Finansų ministerija kreipėsi į Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), kuri išnagrinėjo situaciją dėl JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto juridinio asmens turto ir identifikavo problemas. 2024-09-10 VMI raštu Nr. R-3207 siūlo tobulinti Civilinio kodekso (toliau – CK) 2.70 straipsnio 5 dalimi nustatytą juridinio asmens inicijuoto likvidavimo atšaukimą nustatant papildomas aplinkybes, kada kreditorius gali kreiptis į teismą⁵. Tokie keitimai reikalingi, nes susidaro aplinkybių, kai JAR tvarkytojas imasi likvidavimo procedūrų, tačiau VMI tuo pat metu atlieka mokesstinės kontrolės veiksmus ir (ar) yra pradėjusi mokesstinius ginčus. Praktikoje pasitaiko atvejų, kai juridinis asmuo turi suteiktą teisinį statusą „Inicijuojamas likvidavimas“, tačiau mokesčių mokėtojas vykdo veiklą, atlieka mokėjimus pagal pateiktas deklaracijas arba moka įmokas pagal sudarytas mokesstinės paskolos sutartis⁶, gali būti sudarytos taikos sutartys civilinėse arba vykdomosiose bylose, susitarimai dėl pagalbos finansiniams sunkumams įveikti, dėl patikrinimo metu apskaičiuotų prievolių vyksta mokesstiniai ginčai, kurie gali tęstis ir keletą metų, taip pat prieš pat išregistravimą mokesčių administratoriui juridiniai asmenys

pagal įstatymus privaloma įtraukti informaciją tvarumo klausimais (konsoliduotąją informaciją tvarumo klausimais) arba pateikti tvarumo ataskaitą (konsoliduotąją tvarumo ataskaitą), kartu su vadovybės ataskaita (konsoliduotąją vadovybės ataskaita) arba tvarumo ataskaita (konsoliduotąją tvarumo ataskaita) turi būti pateikta tvarumo atskaitomybės užtikrinimo išvada ir, kai taikytina, pareiškimas, nurodytas Įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatyme. Juridinio asmens mokėjimų valdžios institucijoms ataskaita (konsoliduoti mokėjimų valdžios institucijoms ataskaita), pelno mokesčio informacijos ataskaita ir, kai taikytina, pareiškimas, nurodytas Įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatyme, juridinių asmenų registrai teikiami įstatymų nustatytais atvejais ir tvarkas

⁵ „5. <...> Kreiptis į teismą su prašymu atšaukti inicijuojamą juridinio asmens likvidavimą gali juridinio asmens kreditorius, turintis jo naudai išduotą vykdomąjį dokumentą, **kompetentingų institucijų priimtus sprendimus, suteikiančius išieškojimo teisę, kuris kurie nėra visiškai įvykdyti, arba kompetentingos institucijos, kai dėl juridinio asmens prievolių valstybei atliekami tų kompetentingų institucijų kontrolės veiksmai, nepasibaigę kontrolės veiksmų apskundimo terminai ar su tuo juridiniu asmeniu dėl prievolių valstybei vyksta ginčas**, per vienerius metus nuo juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statuso įgijimo. <...>“

⁶ Pagal VMI viršininko 2005 m. rugsėjo 16 d įsakymu Nr. VA-67 „Dėl mokesčių mokėtojų skolingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintą Mokesčių mokėtojų skolingumo nustatymo klasifikatoriaus 2.2.1 papunktį, mokesčių mokėtojas, kai mokesstinės nepriemokos sumokėjimas atidėtas/išdėstytas pagal pasirašytas mokesstinės paskolos sutartis, laikomas skolingas, tačiau kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo ar prievolės įvykdymo į teismą VMI negali, nes mokesstinės paskolos sutartimi yra atidėti arba išdėstyti prievolės mokėjimo terminai.

gali pateikti ir ankstesnių laikotarpių deklaracijas, o suėjus 1 metų terminui jie yra išregistruojami JAR tvarkytojo iniciatyva ir dėl šios priežasties prarandamos biudžeto lėšos. Esant tokiai situacijai ir teisinio reglamentavimo spragoms, sudaromos sąlygos juridiniams asmenims rinktis, ar mokėti skolas, vykdyti prievolės, ar būti išregistruotiems.

Pažymėtina, kad pagal dabartinį reglamentavimą JAR tvarkytojas, likviduodamas juridinį asmenį, neprivalo atsižvelgti į VMI vykdomus mokestinius veiksmus, ir tai gali lemti biudžeto lėšų praradimus dėl mokestinių nepriemokų bei pažeisti juridinio asmens teisę ginti teisėtus jo interesus.

Be to, JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto ir iš JAR išregistruoto juridinio asmens turta perimant valstybės nuosavybėn pagal Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, gražinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 634, (toliau – Taisyklės) būtų pažeisti kreditorių interesai. CK 2.70 straipsnio 6 dalimi nustatyta, kad juridinio asmens kreditoriai turi teisę pareikšti ieškinį teisme dėl skolininko prievolių įvykdymo ar bankroto bylos iškėlimo per vienerių metų ieškinio senaties terminą, skaičiuojamą nuo juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statuso įgijimo. Tokiu atveju teismas, priėmęs šioje dalyje numatytą ieškinį, praneša JAR tvarkytojui ne vėliau kaip kitą darbo dieną, o pastarasis, gavęs šį teismo pranešimą, juridinių asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka išregistruoja juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, likviduojamo juridinio asmens statusą, tačiau nėra reglamentavimo dėl skolų, susidariusių laikotarpiu nuo likviduojamo juridinio asmens statuso įgijimo iki juridinio asmens likvidavimo bei išregistravimo, taip pat po juridinio asmens išregistravimo iki valstybės (savivaldybių) institucijų turto perėmimo akto surašymo dienos.

Atsižvelgdami į išdėstytas CK 2.70 straipsnio praktinio įgyvendinimo problemas, kurios yra kompleksinės, apimančios skirtingų institucijų kompetencijų sritis, į tai, kad juridinių asmenų likvidavimas JAR tvarkytojo iniciatyva gali būti pradėtas skirtingais pagrindais ir ne tik dėl to, kad juridinis asmuo neteikia JAR tvarkytojui CK 2.66 straipsnio 4 dalyje nustatytų dokumentų, manome, kad teisinis reglamentavimas yra tobulintinas atsižvelgiant į visas praktikoje iškylančias problemas. Mūsų manymu, JAR tvarkytojo iniciatyva likviduoto juridinio asmens turto tapimas bešeimininkiu, kartu reglamentuojant ir kreditorių teises tokiu atveju, turėtų būti įtvirtintas įstatymo nuostatomis.

Apibendrinant, pažymime, kad turėtų būti svarstoma dėl reglamentavimo tobulinamo juridinį asmenį likviduojant JAR tvarkytojo iniciatyva turto nuosavybės, kreditorinių įsipareigojimų, sutarčių su darbuotojais nutraukimo, pradėtų mokestinių patikrinimų aspektais.

Dėl likviduojamos privačios įmonės dokumentų perdavimo savivaldybės nemokamam archyvui tolimesniam saugojimui

Finansų ministerija, gavusi 2023 m. gruodžio 20 d. LBAA raštą Nr. 20231220-1 „Dėl LRVN projekto teisės aktų paketo, kuris išvardintas Finansų ministerijos parengtame 2023-11-28 lydraštyje 6K-23/7618“, 2024 m. sausio 25 d. raštu Nr. 6K-24/608 „Dėl duomenų archyvams teikimo ir dokumentų saugojimo terminų“ kreipėsi į Teisingumo ministeriją, Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybą, Lietuvos Respublikos kultūros ministeriją, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministeriją, Informacinės visuomenės plėtros komitetą **dėl darbo užmokesčio dokumentų saugojimo termino, kuris šiuo metu yra 50 metų, trumpinimo**. Institucijų, kurios nepritarė dokumentų saugojimo terminų trumpinimui, argumentai:

- Kultūros ministerija⁷ ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba⁸ atkreipė dėmesį, kad dokumentų saugojimo terminų trumpinimo klausimas buvo ne kartą svarstytas ir jos pritarė dokumentų saugojimo terminų trumpinimui, tačiau tam prieštarauja Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT).

⁷ 2024 m. vasario 14 d. raštas Nr. S2-324.

⁸ 2024 m. vasario 8 d. raštu Nr. (1.13 E)V4-68.

- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija⁹ nepritarė siūlymui trumpinti darbo užmokesčio dokumentų saugojimo terminą (kuris šiuo metu yra neribotas, kaip nustatyta Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 19 straipsnio 11 dalimi – „Pagal apdraustojo asmens prašymą duomenys apie draudžiamąsias pajamas ir socialinio draudimo įmokas, draudėjui sumokėjus už apdraustąjį asmenį priklausančias socialinio draudimo įmokas, tikslinami netaikant 5 metų termino.“), nes šių dokumentų duomenys yra naudojami atsiradus poreikiui tikslinti duomenis apie draudžiamąsias pajamas ir socialinio draudimo įmokas, kuomet Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos turimi duomenys nesutampa su darbdavio duomenimis, o aktualiausias yra informacijos apie draudžiamąsias pajamas ir stažą, įgytą iki 1994 metų, tikslinimo klausimas.¹⁰

Atsakydami į **LBAA pastebėjimą dėl sąnaudų, kurias patiria valstybė dėl popierinių duomenų archyvavimo**, pažymime, kad vadovaujantis Likviduojamų juridinių asmenų dokumentų perdavimo toliau saugoti ir tai patvirtinančių pažymų išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. V-156 „Dėl likviduojamų juridinių asmenų dokumentų perdavimo toliau saugoti ir tai patvirtinančių pažymų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 14 punktu¹¹ Archyvui saugoti gali būti teikiami ne popieriniai, o nustatytus reikalavimus atitinkantys elektroniniai dokumentai.

Dėl Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Tarnyba) rekomendacijų „Apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimas“ (toliau – Rekomendacijos)

Įvertinę LBAA abejonę dėl **Rekomendacijų teikiamos praktinės naudos** pasirenkant apskaitą tvarkančią asmenį, pažymime, kad jose pateikiami rekomenduojami kriterijai, į kuriuos galėtų atsižvelgti subjekto vadovas, pasirinkdamas kompetentingą asmenį subjekto finansinei apskaitai tvarkyti, finansinėms ataskaitoms rengti, mokesčių deklaracijoms ir kitoms ataskaitoms, kuriose pateikiama finansinė informacija, rengti. Rekomendacijose:

- atsižvelgiant į apskaitą tvarkančio asmens tipą (darbuotojas, juridinis asmuo, fizinis asmuo paslaugas teikiantis pagal sutartį), atskiruose skyriuose yra pateikiami kiekvienam asmens tipui siūlomi, rekomenduojami taikyti pasirinkimo kriterijai, kurių pagalba subjekto vadovas galėtų įvertinti pasirenkamo asmens kompetenciją (kaip pvz., atsižvelgiant į asmens profesinę kvalifikaciją, patirtį, įgūdžius, teisės aktų, reglamentuojančių finansinę apskaitą ir finansinių ataskaitų rengimą, išmanymą ir pan.) ir kitus fizinio asmens pasirinkimui taikytinus veiksnius pagal individualius subjekto poreikius ir gautinoms paslaugoms bei apskaitą tvarkančiam asmeniui keliamus reikalavimus;

- pateikiama asmens kompetencijos apibrėžtis, kuri apima asmens profesinę kompetenciją, profesinę patirtį ir profesinių etikos principų laikymąsi. Rekomendacijų 25 punkte yra nurodoma pagal ką galėtų būti vertinama asmens profesinė kvalifikacija, tai yra atsižvelgiant į asmens įgytą išsilavinimą apskaitos ir finansų srityje (diplomas (-ai), pažymėjimas (-ai) ar kiti išsilavinimą patvirtinantys dokumentai); asmens narystę auditorius ir (arba) apskaitos specialistus vienijančioje

⁹ 2024 m. vasario 2 d. raštu Nr. SD-415(23.1E-55)

¹⁰ Sodros interneto svetainėje skelbiamo straipsnio nuoroda <https://www.sodra.lt/lt/naujienos/sodra-primena-zmonems-dirbusiems-iki-1994-metu-nepamirskite-pateikti-dokumentu>

Anot 2023 m. spalio 4 d. paskelbtos informacijos, iki 1994 m. darbdaviai pateikdavo „Sodrai“ tik bendrą įstaigos informaciją – darbuotojų skaičių ir už juos sumokėtų socialinio draudimo įmokų sumą. Personalizuota informacija apie apdrauosius nebuvo teikiama. Informacija apie darbo stažą buvo įrašoma žmonių darbo knygelėse. Visi duomenys apie dirbančiuosius nuo 1994 metų yra kaupiami „Sodros“ informacinėje sistemoje. Žmonės, kurie dirbo iki 1994 metų, turėtų patys pateikti „Sodrai“ dokumentus, įrodančius jų stažą. Tai padaryti jie gali bet kuriuo metu, nelaukdami senatvės pensijos amžiaus.

¹¹ vaizdo ir (ar) garso dokumentai ar elektroniniai dokumentai, sudaryti pagal Lietuvos vyriausiojo archyvaro suderintas ar jo patvirtintas elektroninio dokumento specifikacijas, ar kiti skaitmeninės kilmės ar suskaitmeninti dokumentai toliau saugoti gali būti perduodami įrašyti į išorines duomenų laikmenas arba naudojantis informacinių technologijų priemonėmis. Išorinės duomenų laikmenos perduodamos apsauginiuose dėkluose (aplankuose ar dėžutėse), ant kurių turi būti nurodyti perduodamų dokumentų apskaitos duomenys. Dokumentų perdavimui naudojamos informacinių technologijų priemonės pasirenkamos savivaldybės administracijos ir likvidatoriaus sutarimu.

profesinėje organizacijoje; nuolatinį asmens kvalifikacijos kėlimą įvairiuose profesiniuose mokymuose, kursuose, seminaruose, kurių baigimą ar išklaušymą patvirtina formalus įrodymo dokumentas (diplomas, sertifikatas, pažymėjimas ar kitas patvirtinantis dokumentas). Apskaitą tvarkantis asmuo nebūtinai gali priklausyti profesinei organizacijai, kad būtų laikomas kompetentingu apskaitos specialistu, tačiau jeigu asmuo priklauso profesinei organizacijai, jis laikomas aukštos profesinės kvalifikacijos apskaitos specialistu.

Atkreipiame dėmesį, kad Rekomendacijos nėra teisės aktas, jos nėra privalomos, bet jose pateikiamos gairės subjekto vadovams, paremtos gerąja praktika, kaip pagalbinis įrankis, atsižvelgiant į svarbiausius dalykus vertinant pasirenkamo apskaitos specialisto kompetenciją. Subjekto vadovas gali nusistatyti ir kitokius apskaitą tvarkančio asmens atrankos kriterijus, nei siūlomi Rekomendacijose.

Atsakydami **dėl siūlymo Tarnybai skelbti profesinių asociacijų sąrašą ir informaciją** apie asociacijų, kurių šiuo metu Lietuvoje yra tik kelios (LBAA, Lietuvos auditorių rūmai ir Lietuvos apskaitos įmonių asociacija), atitiktį Rekomendacijoms, pažymime, kad Tarnyba nuorodas į asociacijų interneto svetaines skelbia savo interneto svetainėje¹², tačiau ji nėra įgaliota vertinti asociacijų atitikties rekomendacijų nuostatomis. Rekomendacijų VII skyriuje yra pateikiamos rekomendacijos, supažindinant subjektų vadovus su profesinės organizacijos samprata ir galimais kompetentingos profesinės organizacijos pripažinimo požymiais, kurių pagalba vadovas galėtų identifikuoti profesinės organizacijos, kuriai renkamas apskaitos specialistas priklauso, kompetenciją. Tarnyba pagal galiojančius teisės aktus nėra ir neturėtų būti įpareigota ir įgaliota vertinti profesinių organizacijų atitikties pagal rekomendacijose (ne teisės akte) siūlomus kriterijus, atsižvelgiant į tai, kad jie yra rekomendacinio pobūdžio, paremti gerąja praktika ir į tai, kad visgi visa atsakomybė už aplaidų apskaitos tvarkymą ir organizavimą bei kitus finansinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimus priskirta subjekto vadovui.

Dėl LBAA pastebėjimo apie Rekomendacijų viešinimą ir Tarnybos komunikaciją (kiek subjektai žino apie šias Rekomendacijas), pastebime, kad parengus Rekomendacijas jos nuo 2022 m. kovo 31 d. yra paskelbtos Tarnybos interneto svetainėje¹³, taip pat Tarnyba 2022 m. spalio 13 d. organizavo viešą jų pristatymą nuotoliniu būdu (subjektų vadovams, apskaitos specialistams ir kitiems suinteresuotiems asmenims, kurie buvo prisijungę prie viešojo pristatymo) ir taip pat pristatė 2023 m. lapkričio 14 d. mokymuose LBAA nariams. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Tarnybos specialistai konsultuoja dėl visų Tarnybos parengtų rekomendacijų raštu, telefonu ir gyvai.

Siekiant, kad subjektai žinotų apie Tarnybos rekomendacijas, VMI galėtų skelbti nuorodą į Tarnybos parengtas ir paskelbtas rekomendacijas, kaip naudingą informaciją subjektams, kurie ketina pradėti ar pradeda vykdyti ekonominę veiklą.

Kartu pastebime, kad Finansų ministerijos užsakymu 2024 m. gegužę buvo atlikta subjektų apklausa dėl vidaus kontrolės priemonių nusistatymo ir apskaitos paslaugas teikiančių subjektų apklausa dėl apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės. Apklausų metu buvo klausama ir apie Tarnybos parengtas rekomendacijas dėl vidaus kontrolės nusistatymo ir dėl apskaitos paslaugų organizavimo ir kontrolės tvarkos (ar subjektai žino apie šias rekomendacijas, ar jas naudoja). Apklausų rezultatai parodė, kad 41 proc. apklaustųjų žino apie rekomendacijas dėl apskaitos paslaugų teikimo, 73 proc. – apie rekomendacijas dėl vidaus kontrolės. Nors apklausa dėl Rekomendacijų žinomumo atlikta nebuvo, atsižvelgiant į aukščiau išdėstytų apklausų rezultatus darytina prielaida, kad didžioji dalis subjektų Rekomendacijas turėtų žinoti.

Pastebime, kad **Tarnybos interneto svetainė** nėra 20 metų senumo, kaip teigiama LBAA Rašte, kadangi pati Tarnyba, kaip po reorganizavimo veikianti biudžetinė įstaiga, jai pavestas funkcijas vykdo nuo 2016 m. (t. y. tik 8 metus), ir nuo jos veiklos pradžios turėjo susikūrusi savo atskirą interneto svetainę. Nuo 2023 m. lapkričio 7 d. Tarnyba yra prisijungusi prie Mano Vyriausybės

¹² <https://avnt.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/apskaita-1/rekomendacijos/apskaita-tvarkancio-asmens-pasirinkimas/>

¹³ <https://avnt.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/apskaita-1/rekomendacijos/>

portalo sistemos lrv.lt., kurioje jai priskirtas svetainės adresas avnt.lrv.lt, o jungiantis senuoju adresu avnt.lt automatiškai asmuo yra nukreipiamas į naująją avnt.lrv.lt interneto svetainę. Nors Tarnyba paskyros (profilio) populiariuose socialiniuose tinkluose ir neturi, tačiau informacijos vartotojai turi galimybę Tarnybos svetainėje nemokamai užsiprenumeruoti naujienlaiškį aktualiomis temomis pagal veiklos sritis ir gauti pranešimus apie naujausią aktualią informaciją.

PRIDEDAMA:

1. 2024-09-04 Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos raštas Nr. SD-3014 (11.2 Mr-53), 2 lapai;
2. 2024-09-10 Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR finansų ministerijos raštas Nr. R-3207, 2 lapai;
3. 2024-02-02 Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos raštas Nr. SD-415(23.1E-55), 2 lapai.